

Observer ir Daily Mail
vaikų metų knyga!

Andy Mulligan

ŠIUO

*Vieną minutę juokiesi,
kitą pyksti, o trečią tau skruostais teka ašaros.*

Sally Gardner

baltos lankos

Andy Mulligan

Šuo

Iš anglų kalbos vertė Kamilė Vaupšaitė

baltos lankos

Šuo neturėjo vardo. Atėjo į šį pasaulį vos prieš vienuolika su puse savaitės. Kiekviena nauja diena jį vis labiau baugino. Prapuolė penki broliai ir dvi seserys – dingo nė neatsisveikinę. Motinos taip pat nebuvo šalia: ji atsidūrė kitame namo gale. Kartais, prasivėrus durims, išgirdavo ją skalijant, tačiau ji nė kartelio neužsuko jo aplankyti, tad šuniukas jau tėsi be galo vienišas savo kartoninėje dėžėje. Tik ilga sidabriniu kailiu besipuikuojanti katė, būdavo, įsitaisys lauke ant palangės ir įrems nosį į stiklą. Tačiau net ji dėbsodavo į mažylį stiklinėmis akimis ir atgrėždavo nugarą, jei šis mėgindavo ją kalbinti.

Šuo gulėjo ant šono ir tyrinėjo savo letenas. Jų buvo keturios – visos juodai baltai margos. Kaip ir jo kūnas ligi pat nulėpusių ausų, išmargintas dėmėmis, rutuliukais ir taškeliais. Šuo

atmetė ausis ir ėmė žaisti su uodega, o kai atsibodo ir uodega, apsisvertė ant nugaros ir ėmė ražytis.

Gal jį kankino alkis? Ne. Buvo ko pakramtyti, lakė taip pat neseniai. Šilumos pakako, taip pat kone visą rytą kasėsi kailį. Bet šuniuką kamavo baisus nuobodulys, nes šalia nebuvo nei brolio, nei sesers, kuriuos jis galėtų pažnaibyti, palaižyti ar pauostinėti.

Šuniui buvo taip nyku, kad išvydęs vorą tuoj pašoko ir įsi-tempė it styga. Voras kabojo jam virš galvos, nutįsęs nuo lempos gaubto, ir pamažu leidosi žemyn. Netrukus jis jau tabalavo šuniui virš nosies, lėtai sukdamasis ratu. Šuo stebėjo vorą susidomėjęs ir valdydamasis, kad instinktyviai nekaptelėtų dantimis.

Po kelių minučių mažasis tinklų mezgėjas jau buvo įsitaisęs šuniui ant nosies. Šiam dvejinosi akyse: šešiolika kojyčių tai lenkėsi, tai tiesėsi, o galybė veriančių akių vertė jaustis neįjaukiai. Atėjo metas būti drąsiam.

– Labas, – baugščiai amtelėjo šuo ir pasitaisė: – Labas rytas.

Voras nieko neatsakė. Jis paropojo truputėlį atgal. Iš dviejų vorų pasidarė vienas. Išsikišo pora ilčių, prasiplėtė akys.

– Labas rytas, – pasisveikino jis. – Kaip sveikata?

– Ačiū, gerai. Kaip džiugu tave matyti! Jau maniau, kad man vėl teks kiaurą dieną prasėdėti vienam. Visi mane paliko, tad man buvo šiek tiek... na... neramu.

– Visai tuo nesistebiu, – tarė voras, šypteldamas lūpų kampučiais.

– Ar žinai, kur visi kiti?

– Nežinau.

– Tai gal nutuoki, kas čia vyksta?

– Nieko nevyksta. O tu smalsus! Bet manęs tai nestebina. Tu, žinoma, nori išsiaiškinti tiesą, surasti atsakymus, kurie padėtų tau įvertinti situaciją ir sugalvoti galimų veiksmų planą. Bet, prieš atsakydamas į šiuos klausimus, turiu tave, mano drauge, perspėti. Vorai niekada nemeluoja: mums to neleistų prigimtis. Gyvenime remiamės vien faktais.

– Puiku, – apsidžiaugė šuo. – Matai, aš truputį sutrikęs. Nenoriu pasirodyti nekantrus, bet nežinau, kiek ilgai tai ištversiu.

– Tavo brolius ir seseris pardavė, – tėškė voras. – Vos jiems gimus.

– Pardavė kam?

– Skirtingiems žmonėms. Dabar taviškiai keliauja į naujus namus, kupinus laimės, kur juos mylės ir prižiūrės. Kol mes kalbamės, tavo broliai ir seserys jau bando apsiprasti savo naujose puikiose šeimose. Gera jaustis reikalingiems. O tu, deja, esi atstumtasis. Tavęs niekam neprireikė.

– Šit kaip.

Šuo nutilo. Voras užropojo jam ant kaktos, patupėjo tarpausyje, tada užlindo už ausies. Prasispraudęs po nukarusia oda, švelniai sušnabždėjo:

– Girdi mane?

– Girdžiu.

– Tu buvai jauniausias ir mažiausias. Silpnas, vieni kaukeliai – tik pažvelk į save, šunie. Laikui bėgant, galbūt papildėsi, pastorėsi, bet vis tiek liksi kreivas šleivas. Kokios tavo kūno proporcijos? Tikriausiai dar nepastebėjai, kad nasrai nesusičiaupia, be to, vienas dantis išsikišęs. Esi nei šioks, nei toks. Taip jau nutiko, kad tavo broliai gimė patrauklesni, seserys taip pat. Tokios šių gyvenimo džiunglių taisyklės: stipriausieji

išlieka, o silpnuoliai lenda po žeme. Ar dar turi man kokių klausimų, jei jau kalbamės?

– Lyg ir neturiu...

– O jei pagalvotum?

Šuo ėmė markstyti.

– Vis dėlto vienas klausimas man neduoda ramybės, – nervingai amtelėjo. – Manęs niekas nepanorėjo... Gerai. Su-prantu tai. Manęs dar niekam neprireikė, bet...

– Tokie tie faktai. Teks su jais susitaikyti.

– Tai jau taip. Bet kas man nutiks? Juk neliksiu čia am-žinai.

– Teisybė. Būtent todėl tave atidavė veltui. Ar prisimeni žmogų, kuris šįryt buvo užėjęs? Jis paėmė tave ant rankų ir ap-žiūrėjo.

– Taip, prisimenu. Jis labai skubėjo.

– Tiesa. Bet ir aš neleidau laiko vėjais. Įsikibau jam į švar-ką ir klausiausi visko, ką jis kalbėjo. Tas žmogus sakė ieškan-tis naminio gyvūnėlio – geriausia būtų kačiukas. Užėjęs, nes jį patraukė skelbimas ant durų: „Geriems žmonėms dovanosime šuniuką.“ Žmogus suteikė tau progą, nes tikėjosi taip sutaupy-ti pinigų. Tu – jo dovana sūnui.

– Bet manęs jis nepasiėmė! Aš vis dar čia.

– Jis sugrįš arba atsiųs kitą žmogų tavęs paimti. Tavo die-nos čia jau suskaičiuotos.

Šuo net pasipurtė iš džiaugsmo.

– Vadinasi, aš kažkam patikau, – amtelėjo jis. – kažkas mane išsirinko.

– Ne visai taip. Tavimi dėtas, šuneliuk, nedaryčiau skubo-tų išvadų ir neimčiau skrajoti padebesiais. Juk, galų gale, tavęs

laukia nekokia pradžia. Pirma, tavo naujoji šeima gyvena mažame name, antra, jie nėra pasiturintys žmonės. Berniuko vardas Tomas. Jis ką tik pradėjo lankyti prestižinę mokyklą, todėl manau – o aš gebu skaityti tarp eilučių, – kad tu esi jo prizas. Jei neklystu, berniuko šeimoje įvyko šiokių tokių permainų. Logiškiausia, saugiausia ir paprasčiausia jiems būtų buvę pasirinkti katę. O tu – skubotas, neapgalvotas sprendimas.

– Oho, – atsiduso šuo. – Vadinasi, man teks pasistengti. Turėsiu būti geresnis už katę ir nesukelti jokių nepatogumų.

– O tai įmanoma?

– Aišku, kad įmanoma!

Šuo dar kartelį pasipurtė, be galo susijaudinęs. Voras vėl nuropojo jam ant nosies ir plačiai išsišiepė.

– O vargeli, – sukikeno jis. – Įdomu, kokia ateitis tavęs laukia. Nesi grynaveislis, be to, niekas nežino, su kuo maišytas. Medžioklinis šuo? Vargu. Sarginis? Taip pat ne. Tai gal dekoratyvinis? Kokia tavo paskirtis? Ar tu esi atsidavęs, ištikimas šuo...

– Galbūt esu kaip tik šitoks!

– O gal nei šioks, nei toks!

– Bent jau esu draugiškas.

– Esi kvailys, gimęs po nelaiminga žvaigžde.

Šuo krūptelėjo. Jam maudė galvą ir vėl dvejinosi akyse.

– Koks berniuko vardas? Lyg ir sakei, bet...

– Tomas.

– Man patinka. Gražus vardas, lengvai ištariamas. Įdomu, kokį vardą jis suteiks man.

– Gali ir išvis nesuteikti. Galbūt jau po penkių minučių jis išspirs tave į gatvę.

– Man reikia vardo!
– Ar taip jau svarbu turėti vardą?
– Taip! Labai svarbu!
– Kodėl?
– Nežinau. Be vardo esi... niekas. Koks tavo vardas?
– Aš neturiu jo ir niekada neturėjau, drauge mano. Esu bevardis, bet esu.

– Ar galiu vadinti tave Siūlu? – sušnopavo šuo. – Ar atsi-
lieptum, jei pakviesčiau tokiu vardu?

Voras nusijuokė. Jis pašoko į orą ir ėmė vyniotis į viršų,
džiaugsmingai siūbuodamas.

– Vadink mane, kaip tau patinka! – sušuko. – Tikriausiai
niekada daugiau nepasimatysim.

Šuo nulydėjo vorą akimis ir atsisveikindamas amtelėjo.
Mažylis nespėjo nė apsidairyti, kaip prasivėrė durys ir tarp-
duryje pasirodė jį šerianti moteris. Ji paėmė šuniuką ant ran-
kų ir išnešė į koridorių. Ten jo jau laukė jaunuolis su odiniu
krepšiu. Šuo drebėjo, bet leidosi įdedamas į krepšį. Viskas vy-
ko taip, kaip pranašavo voras.

Moteris paglostė šuniui galvą ir pakuteno pasmakrę.

– Gero gyvenimo, angeliuk, – palinkėjo ji. – Juk gyvena-
me tik kartą.

Tomas krapštinėjosi sode.

Gėlių lysvėse žėlė piktžolės, o žolė buvo nepjauta jau kelias savaites. Sodas, tiesą sakant, panėšėjo į džiungles. Aplink Tomą mėtėsi veržlės bei veržliarakčiai, o šalia gulėjo išmontuotas senas variklis. Ant laikraščio buvo išdėliotos dalys, kurias reikėjo valyti.

Atsidarė namo durys. Tomas tarpduryje išvydo tėvą.

– Eikš, – pakvietė jis.

– Dėl ko?

– Atkeliavo siuntinys tau. Nusivalyk rankas, gerai? Man atrodo, kad jame – ypatingas daiktas.

Tomas atsistojo, pakėlė nuo žemės skudurą ir nusivalė į jį pirštus. Virtuvėje stovėjo Filas, dar nenusiėmęs šalmo. Priėjęs

prie lango, Tomas išvydo ant stalo krepšį. Berniukas pažvelgė į tėvą – jo veidas buvo be jokios išraiškos.

– Kas čia vyksta?

– Nieko.

– Ką man nupirkai? Kas krepšyje?

Tėtis sugrįžo į vidų. Tomas nusekė jam iš paskos.

– Nežinau, kas jame, – atsakė tėvas. – Gulėjo ant laiptelių.

Jau ruošiausi išsiųsti atgal, bet perskaičiau ant jo tavo vardą.

– Neatidarysiu, jei jis nuo mamos.

– Nemanau, kad nuo jos.

– Tai nuo ko?

– Nežinau. Kas krepšyje, Filai? Juk tu jį parnešei į namus.

– Negaliu pasakyti. Bet jis sunkus ir juda kaip gyvas.

Tomui, stovinčiam tarpduryje, sutraukė skrandį. Filas per tą laiką nusiėmė šalmą ir žiūrėjo į Tomą keistai išsišiepęs.

Tėtis stovėjo prie viryklės. Jo veidas tebebuvo paslaptingas.

Radijas tylėjo. Staiga visi išgirdo, kaip krepšį iš vidaus kažkas braižo nagais. Tas krepšys išsipūtė ir vėl subliūško. Užtrauktukas buvo užsegtas. Viduje kažkas graudžiai inkštė.

– Kas krepšyje? – vėl paklausė Tomas.

– Gal futbolo kamuolys... – spėjo Filas.

– Nujaučiu, kad tai kažkas mokyklai, – tarė tėtis. – Galbūt naujas puošnus švarkas.

– Jau turiu švarką.

– Bet tik vieną.

Tomui gniaužė kvapą. Jis papurtė galvą. Berniukui rodėsi, kad tuoj uždus. Jis nurijo gerklėje įstrigusį gumulą ir pastebėjo, kad laiko rankas juokingai sugniaužtas po nosimi. Vaiko akyse tvenkėsi ašaros.

– Tu kartais... – sumurmėjo jis. – O gal vis dėlto...

– Ką vis dėlto?
– Pameni, ko prašydavau? Tėti, gal tu...
– Filai, apie ką jis?
– Iš kur man žinoti? Tomai, gal sergi? Jis vos bepastovi ant kojų. Gal prigulk...

– Verčiau kviečiam greitąją – tik pažiūrėk, kaip jis išraudo.

Tomas priėjo prie stalo. Krepšys, prieš tai pašokęs į orą, dabar vėl sujudėjo – jame tikrai buvo kažkas gyvas. Tomas nusišluostė ašaras, bet pirštai jo neklausė: berniukas knaibė užtrauktuką nagais. Jautė, kaip Filas filmuoja jį telefonu. Krepšyje esantis padarėlis dabar inkštė be perstojo ir vienu metu net amtelėjo. Pagaliau užtrauktukas pasidavė. Iš krepšio išlindo pora letenų ir gauruota galva, o už susipynusių ausų sublizgo akys. Šuns nosytė susilietė su Tomo. Gyvūnas sulojo iš džiaugsmo.

Šuo iššoko iš krepšio tarsi spyruoklė ir apsisuko ore. Kaip jis sutilpo tokiam mažame krepšelyje? Iššokęs padarėlis tuoj pat išsitiesė kaip ilgas. Tomas spėjo pačiupti jį už liemens. Šuo rangydamasis nulaižė jam veidą.

Spausdamas gyvūnėlį prie krūtinės, berniukas žengtelėjo atbulas.

– Neįtikėtina! – žiopčiojo jis. – Negali būti...

Tėvas su Filu juokėsi. Tomas glaudė šunį prie savęs, nesučiaupdamas lūpų.

– Negaliu patikėti! – krykštavo jis. – Galva neišneša! Ar jis tikrai mano?

Tėvas linksėjo.

– Bet juk sakei, kad mes negalim... Sunku tuo patikėti! Tai bent!

– Jis tavo, Tomai. Tu užsidirbai jį savo prakaitu. Jis tikrai tavo.

– Nejaugi...

– Tavo iki amžių pabaigos. Gana jau, nuleisk jį ant žemės.

– Eina sau... Na ir šuo! Tik pažvelkit į jį!

Tomas žnektelėjo ant kelių ir paleido šunį ant virtuvės grindų. Sučežėjo letenos, ir gyvūnėlis pašokęs persivertė per galvą. Buvo matyti tik jo kailis. Iš pradžių šuo nučiuožė po stalą link Filo, tada atsispyrė į sieną, liuoktelėjo Tomui į glėbį ir užsirepečkojo jam ant peties.

– Tikriausiai aš sapnuoju! – šaukė Tomas. – Pažadėjai, kad, jei gausiu, tai geriausiai atveju tik katę. O čia visas šuo!

– Nesidžiaugi?

– Džiaugiuosi, dar ir kaip! Jis... nepakartojamas. Bet jam reikia vardo! Ar galiu sugalvoti šuniui vardą?

– Žinoma, – atsakė tėtis. – O dabar nors sekundeį padėk jį ant žemės.

– Ačiū, tėti. Nuostabesnio padaro nesu matęs. Tik pažvelkit į jo kojas – jos kaip voro giganto. Taip jį ir pavadinsiu. Toks bus jo vardas, gerai? Tai bent! Šiandien – laimingiausia mano gyvenimo diena!

– Tik, Tomai, paklausk... Sunkiai dirbai, kad gautum stipendiją, o po visų šitų įvykių...

– Ak, koks jis dailutis!

– Turėsi jį dresuoti ir prižiūrėti. Būsi už jį atsakingas, aišku? Atsakysi už visas jo šunybes.

Gyvūnas nerimo. Tomas prispaudė jį prie krūtinės. Šuns širdis daužėsi it patrakusi.

– Tai bent kailis! – aikčiojo Tomas. – Kaip manot, gal jis aviganis?

Filas nusikvatojo.

– Abejoju. Greičiau terjeras.

– Labiau hiena, – įsiterpė tėtis. – Įžvelgiu ir šiokį tokį krokodilą: ar matėte kada tokią iltį?

Tomas, jų nesiklausydamas, toliau spygavo:

– Jis kaip guminis! Pažiūrėkit į jo uodegą, kojas – susiraizgęs lyg siūlų kamuolys! Atrodo, kad galūnių turi daugiau, nei reikia!

Tomui iš akių teberiedėjo ašaros. Viena užtiško šuniui ant nosies. Gyvūnas išsitempė ir stropiai nulaižė berniukui veidą. Tomo plaukai buvo ilgi ir švarūs – kvepėjo muilu, sodu bei mašinine alyva. Berniukas buvo prakaulus, tad šuniui toptelėjo, kad jiedu kažkuo panašūs. Tomas plačiai šypsojosi. Jo veidas iš džiaugsmo spindėte spindėjo.

– Pavadinsiu jį Voru, – pranešė Tomas. – Jūs neprieštaraujat?

– Nuleisk šunį ant žemės, Tomai. Duokim jam vandens.

– Ak, tėti, esu be galo tau dėkingas! Ačiū ir tau, Filai, ačiū! Eikš, Vore, aprodysiu tau namus. Ir paieškosim tau maisto.

– Atsargiau, vyruti, – sudrausmino Filas. – Jis dar visai mažytis.

– Aš aprodysiu jam namus! Dabar, Vore, čia tavo namai – tu juose gyvensi. Dėkis viską į galvą, kad būtum geras sargas.

Berniukas švelniai nuleido šunį ant kojų. Gyvūnas minutėlę buvo ramus. Jis apsidairė po kambarį ir atidžiai nužvelgė savo naująją šeimą bei aplinką. Tada, nieko nelaukęs, šoko pro duris ir pasileido bėgioti po sodą. Tomas šaukdamas puolė iš paskos. Voras atsigrėžė ir instinktyviai metėsi į šoną, bet pasikui apsisuko ir grįžo atgal. Šuo šokčiojo į orą, nardė berniukui tarp kojų ir suko aplink jį ratus. Pagautas ekstazės urzgė, žaismingai kandžiojosi ir ritinėjosi ant žolės.

– Vore! – drausmino Tomas. – Nagi, drauguži! Tupėt!

Lodamas kaip patrakęs, šuo šoko savo naujam šeiminkui į glėbį.

– Liaukis, Vore! Žemyn!

Voras nušoko ant žolės ir, apsivertęs ant nugaros, suskato mataruoti kojomis. Berniuko rankos apsivijo šuniui aplink šonkaulius bei kaklą. Tomas ėmė galynėtis su savo naujuoju draugu. Voras iš nuostabos amsėjo, bet nepasidavė. Jis prisiminė niekšėlį Siūlą, taip baisiai melavusį jam apie ateitį, ir sulėjo dar kartą, šįsyk iš piktumo.

Šuo turėjo namus, vardą, o visų svarbiausia – šeiminką, kuriam buvo reikalingas. Taip gerai būna tik pasakose.